

Respekt og verdighet

I det seinere har vi sett en mentalitetsendring med hensyn til anleggsdrift av ulik karakter og dette som vi er så opptatt av, - ta vare på steinen, - mineralene. Vi tenker ofte på hvordan steinknuserne og annen redskap maltrakterer og lager mos og grus av gode mineralstoffer som burde ha fått en bedre skjebne. Stein er stein må vite, og man kan jo ikke frede alt med vedtatt i Statsråd.

Ganske annerledes respekt for stein og for hva og hvem som måtte bo i dem har man på Island. Det skyldes kanskje at de på de kanter står i en mer tett virkelighet til hva stein egentlig er. De har som kjent denne materien både i flytende, fast og endatil i gassform til tider. Steinen blir til på Island. Derfor ble vi ikke forbauset over å høre om følgende tildragelse:

I september i år holdt veivesenet på å bygge ut en vei ved Ljarskogar, noen timers kjøring fra Reykjavik. Arbeiderne ble stadig plaget av at bulldoserne brøt sammen rett ved en stor stein som skulle sprenges. De tilkalte en volve, (kvinne som står i kontakt med åndeverdenen) og spurte henne til råds. Hun hevdet at steinen tidligere var bosted for alver.

Vi har valgt å holde oss åpne for muligheten av at alver eksisterer, og derfor bruker vi mennesker som sier seg i stand til å forhandle med disse skapningene, sier Birgir Gudmundson ved det islandske veivesenet, for etter at vi fulgte Reginas råd ser det ut til at alvene er glade og fornøyde. Steinen ble flyttet på en verdig måte, alveaksjonene har opphørt og maskinene fungerer igjen perfekt.

Vår første tanke er at dette var smart funnet på av de islandske steinsamlerne, eller ?

Vår annen tanke er at nå må vi få en fortløpende med arbeidet med å få system og orden ved andre anlegg i Norden. Ikke nødvendigvis ved hjelp av overnaturlige makter. Tunnelanlegget på Grua i Oppland viste at det er mulig på annet og enklere vis, - det var nok med et reelt og åpent samarbeid.

For at våre lesere og annonsører skal være informert om våre planer så vil nevne at "Gruaprojektet" som vi skrev noe om i STEIN 1/94, på ingen måte er skrinlagt. Når denne spesialutgaven ikke er realisert, har det med tidsressurs, og ikke minst økonomisk ryggdekning for et slikt forholdsvis omfattende prosjekt å gjøre. Vi bør kanskje ta kontakt med noen alver, troll eller jotner for å få dratt dette skikkelig igang.

Brevet hadde vi med oss til Münchenmessa var en begynnelse, det får tjene som en orientering. Det ble delt ut til 50 potensielle annonsører. Det er for tidlig å måle responsen.

Men hva med våre hjemlige annonsører, - er de villige til å trå til litt ekstra ved denne anledningen?

Er det noen som har noe på hjertet omkring dette temaet, så gi oss en melding. Det er ennå plass til tekst.

Annonser i spesialutgave

Under arbeidet med veitunnelene under det geologisk spennende Gruaområdet ble det for første gang ved et større anlegg i Norge lagt vekt på at mineralene som man antok ville blottlegges under arbeidet skulle tas vare på.

Dette ble i god tid forberedt grundig gjennom et godt samarbeid mellom utbyggeren (Statens Vegvesen), hovedentreprenøren (A/S Veidekke) og lokale interessenter (amatøргеologer og lokale myndigheter).

Resultatet ble meget godt. Mineralene som ble funnet i de tilsammen 2,5 km lange tunnelene er nå berget for fremtiden og forekomstene er godt dokumentert.

Vår redaksjon fulgte dette arbeidet på nært hold gjennom de to årene som gikk fra den første salven gikk, til veien sto ferdig ved åpningen i juni 1992. Medlemmer av redaksjonen tilbrakte 700 timer på anlegget under denne perioden. Bildematerialet fra tunneldriften omfatter 250 fotos, og mye av det skriftlige materialet, bakgrunn, geologien, intervjuer mm er ferdig skrevet.

Mineralene fra Gruatunnelene er unike i norsk sammenheng og mesteparten av de gode funnene danner nå basis i samlingen til Hadeland Bergverksmuseum. Et tiltak som med liten offentlig støtte, men med stor dugnadsånd ble en naturlig konsekvens av de fine mineralfunnene i tunnelene. Mineralene har her fått et godt "hjem" hvor disse naturdokumentene kan beskues av publikum. Hensikten med å ta vare på materialet er således oppnådd.

STEIN vil i løpet av 1996 gi ut en spesialutgave om Gruatunnelene, tittelen kan bli: GRUA - TUNNELENE - GEOLOGIEN - ARBEIDET - MINERALENE - MUSEET.

Av innholdet:

Om samarbeidet på anlegget - Geologien i Gruaområdet - Forundersøkelsene - Hvordan redde mineralstoffene / teknikker - Intervju med: anleggsfolk, miljøvernminister, Fylkesmannen i Oppland - Veisjefen i Oppland - Norges Naturvernforbund - Hadeland Bergverksmuseum - hva det er og hva det kan bli.

Ca. 100 fargefotos og tegninger/kart vil illustrere artiklene.

Om denne utgaven av STEIN:

Vi vil legge vekt på å få til et skikkelig lay-outarbeide

Utgaven vil bli på 112 sider + omslag, limfrest

Fargestrykk

Opplag 12 000 eksemplarer

Planlagt distribuert høsten 1996

To språklig, norsk/engelsk (Vi vet at denne utgaven vil ha internasjonal interesse, et slikt tema er aldri tidligere beskrevet verken i anleggs- geologisk- eller i naturvernsammenheng. Alle artiklene vil derfor bli skrevet i fullversjon både på norsk og engelsk)

Annonsering

Denne spesialutgaven av STEIN kan bli en verdifull markeds plass for din bedrift og dine produkter.

Annonsepriser og andre opplysninger ligger vedlagt.

Skulle dette ha interesse ber jeg om at De kontakter vår redaksjon innen 1. mars 1996 og reserverer plass. Vi har avsatt maksimalt 15 sider til annonser.

Advertisements and other participation in our special bilingual issue

During the construction of two road tunnels in the geologically interesting area of Grua, it was decided to save as much of the minerals as possible. This was the first time such a procedure was adopted in connection with a major road construction project in Norway.

This mineralogical rescue operation was well planned through a cooperation between the National Road Authorities and the main construction company, A.S. Veidekke and local interests (e.g. amateur geologists and local municipalities). The operation was

extremely successful. The minerals uncovered in the 2.5 kilometres long tunnels are now saved for future generations and the occurrences are well documented.

Our editorial staff was privileged to observe the operation first hand from the first blasting until the opening ceremony two years later in June 1992. We spent 700 hours in the tunnel. The photographic documentation includes 250 single shots. Several interviews, articles and other types of written documentation are already produced.

The minerals from the Grua tunnels are unique in Norway and most of the material is exhibited as the central elements of the Hadeland Museum of Mining collection. This museum, which was opened to the public in 1994, constitutes a good home for the mineral specimens. They can be studied and enjoyed as a unique documentation of the wonders of nature. Thus, the intention of the rescue operation is fulfilled.

STEIN Magazine is planning to publish a special issue on the Grua tunnels in 1996. This issue is expected to attract high interna-

*Over: A garland of calcite on a plate
of stilbite covered rock
Left: Editor at work with a "Cat33"
(property of Hordaland Maskin A/S)
at mark 1020*

tional interest. To our knowledge it is the first broad based, complete coverage of an operation of this kind. The preliminary title is «Grua - The Tunnels - The Geology - The Rescue Operation - The Minerals - The Museum».

Samples from the content: - Statement of the Minister of Environment - The geology of the Grua Area - Cooperation, the key to success - The initial research - How to save the mineral specimens, Techniques/ Methods/Process - Interviews with; construction workers, the county governor of Oppland, the director of the county road authorities and Friends of the Earth Norway - Highlights from the construction period - Hadeland Museum of Mining, present and future.

- Approximately 100 colour photographs, drawings and maps.

Other specifications on the Special Grua issue:

- * Strengthening of the editorial staff, including lay-out professionals
- * 112 pages paper back plus cover (paperback)
- * Full colour print
- * Edition 15.000
- * Distribution to commence November 1996
- * Bilingual - English and Norwegian - Full versions of all written material

Advertising:

The STEIN Special Edition constitutes an important market place for your company and your products. Please, find enclosed rates, conditions and other information.

If this offer is of interest to you, please do not hesitate to contact our editorial staff by March 1st 1996. A maximum of 15 pages will be available for advertisements.

Regards,

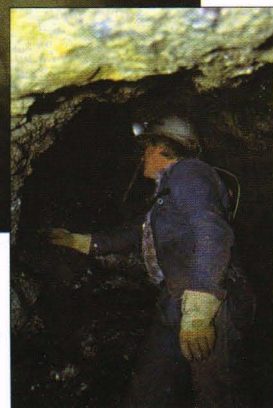
Geir Henning Wiik
Editor

Address: STEIN
N - 2740 Roa
Norway
Phone: tel.int.+ 613 26 159
Telefax: tel.int.+ 613 26 065

*Over: Calcite 2 cm, on apophyllite,
from mark 3040*

*Right: Bjørn Skår, looking into the 6 m³
sfalerite/pyrite/calcite "room".
Tunnelceiling at the mark 910*

STEINs Romania aksjon

At det er moro å vinne, det skjønner vel de fleste. Men at det er mye mer moro å betale 25,- kroner med garanti for å vinne, det skjønnte jeg ikke godt nok. STEINs Romania aksjon på Kongsvinger-messa har helt klar bevist at det er sant.

De som «leser» STEIN husker kanskje en beskjeden annonse i STEIN nr. 1 i 1995. Meningen med Steins bytteaksjon av fiskesneller mot mineraler fra Romania, var først og fremst en forsøk til innovasjon av konseptet bak støtteaksjoner. Ellers var det vel kanskje meningen å gi en del folk sjanse å kvitte seg av med gamle fiskesneller, og få fersk tilførsel til samlingen og samtidig gjøre noe positivt for mennesker som fortsatt lever under temmelig vanskelige forhold.

For de som ikke fått med tankene bak Romaniaaksjon, skal jeg gjenta hva meningen var.

Da Romenere henrettet diktator Ceausescu, hadde de store forventninger om et bedre liv. Men, dessverre, tvert imot, ting ble verre. En del av de gamle kommunister fikk beholde sitt stillinger, og nye autoriteter viste seg å bli like eller kanskje enda mer korrumpert.

Mange rumenske bedrifter som under Ceausescu diktatur skapte en del sikkerhet for befolkning, gikk konkurs eller måtte bare legges ned på grunn av mangel av reservedeler, råstoffer eller kundene. Resultatet: økende arbeidsledighet, fattighet, sykdom og kriminalitet.

Jeg fikk bekjentskap med lege Tibor Kazay for noen år siden i Ungarn på mineralmesse i Budapest. Han kan anses som heldig Romener: han har fast jobb, er ikke spesielt fattig og tjener litt ekstra med salg av mineraler. Deler av denne inntekten blir brukt å hjelpe hans pasienter.

Tibor Kazay bor midt i en av Romanias klassiske gruvdistrikter, hvor det fortsatt er en del

gruver i drift. Baia Mare distrikt er verdensberømt pga forekomster som Cavnic, Herja, Baia Sprie og mange til. Mange av hans pasienter er gruvearbeidere som betaler for legebehandling og medisiner med mineraler.

Vi møttes igjen høsten 1994, og da hadde han et meget merkelig forslag.

Han hadde fått etterspørsel av lokal befolkningen i Baia Mare etter fiskesneller. De ville skaffe seg gratis fisk for kjøtt ligger langt utenfor en vanlig arbeiders økonomiske evne.

Resultatet av dette ble etterhvert STEINs Romaniaaksjon på Kongsvinger Messa!

Pris på loddene var 25,- Kroner, som jeg syntes var rimelig. Besøkende på messe var helt enig. For klokken 10 på lørdag begynte salg av loddene med en gang og på slutten av lørdag hadde jeg kvittet meg av mer enn 2/3 av mineralene. Og søndag klokken tolv var jeg tom for lodder, og dermed tom for mineraler. Vellykket.

Vi hadde fått inn 12 fiskesneller, 1 teleskopisk fiskestang og 2750 kroner! Jeg synes at det er et meget, bra resultat for en sånn beskjeden, lavprofil aksjon som det var denne gang.

Fordi Tibor Kazay er lege, hadde det vært fint å bruke pengene å kjøpe en del medisiner. Dessverre er den rumenske loven temmelig streng når det gjelder medisiner fra utlandet. Medisiner må først testes av rumenske myndigheter, og blir sannsynligvis beslaglagt. Eller de bare forsvinner...

Som alternativ kan vi kjøpe en del virkelig bra fiskesneller for Tibor Kazay. Mulighetene blir undersøket og dere får høre om resultatet.

Til slutt kan STEIN på vegne av Tibor Kazay bare takke de som kjøpte lodd på Kongsvingermesse og de som tok med fiskesneller! Og Tibor Kazay har allerede vist takknemlighet: I Nederland venter en ny forsyning med Rumenske mineraler på å bli fraktet til Norge. Dette betyr at STEIN kan gjenta aksjonen neste år, for eksempel på Mossmesse! Dere får høre mer om det!

Helbredelse

Dagsrevyen 26. november 1995: Inn på sykestua (Aker sykehus i Oslo) sjokker en mann, slår om takten og skrider så videre bort til en syk kvinnes seng, hilser pent på pasienten og heller en bøtte stein utover magen og brystet på den syke. Danderer det fargerike felleskapet som steinene utgjør en smule, og lar steinene overta helbredelsen for en stund. Sykehuset tillater denne virksomheten (!), og vi vil ikke mene så mye om det i dag. Vi tar det som nok et tegn på aftenlandenes, muligens nært forestå-

ende moralske og ideologiske sammenbrudd.

Denne litt depressive og lettere "medisinske" innledning var egentlig bare et påskudd for å fortelle våre lesere en gledelig nyhet: Tidligere redaktør av NAGS-nytt (STEIN), men stadig messereferende utsendt medarbeider og nå avtroppende president i Den norske legeförening, Knut Eldjarn, tiltrer redaksjonen fra årsskiftet. Lesere av Knuts artikler vil vite at dette vil føre til en betydelig kompetansehevning for STEIN. Om andre endringer i det redaksjonelle; se "Nytt fra forbundene".

Det blir et, - Godt nytt år!

ghw